

Q&A Advies Grondgebondenheid (Versie 12 april 2018)

Commissie + aanvullingen LTO Nederland

Algemene vragen over de Commissie en het advies	
Waarom is de Commissie ingesteld?	LTO Melkveehouderij en de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) hebben de Commissie ingesteld om een bindend advies op te stellen voor de concrete invulling van een grondgebonden melkveehouderij in 2025.
Wat houdt dat in, een <i>bindend</i> advies?	De opdrachtgevers hebben vooraf besloten dat dit advies voor de bij de Nederlandse Zuivel Organisatie en de LTO vakgroep Melkveehouderij aangesloten bedrijven een bindend advies is.
Hoe is de Commissie samengesteld?	De Commissie bestaat uit 5 melkveehouders, een vertegenwoordiger van het Wereld Natuur Fonds en van het Centrum voor Landbouw en Milieu en twee vertegenwoordigers van de overheid. Onafhankelijk voorzitter van de Commissie is Ton Loman.
Is het advies unaniem?	Ja
In de Commissie zitten ook twee overheidsvertegenwoordigers. Betekent dit dat de Nederlandse overheid dit advies automatisch onderschrijft?	Nee dat kun je niet zo zeggen. De Commissieleden zijn verantwoordelijk voor de inhoud van dit rapport en hebben zonder last en ruggenspraak deelgenomen aan deze Commissie. Voor een reactie van de overheid op het advies verwijs ik u naar het Ministerie van LNV.
Wat voor toekomst ziet de Commissie voor de melkveehouderij	De melkveehouderij van de toekomst is grondgebonden. Gras is de basis van het rantsoen van de koe. Ruwvoer komt van eigen grond of grond in de directe omgeving zodat elk melkveebedrijf op buurtniveau zelfvoorzienend is voor gras en ruwvoedergewassen. Grondstoffen van buiten Europa die direct of indirect samenhangen met ontginning van natuurgebieden worden niet langer gebruikt. Elke melkveehouder kan zijn mest probleemloos kwijt op zijn eigen bedrijf of direct in de buurt. Hierdoor ontstaan lokale kringlopen van voer en mest die passen in een circulaire economie. Dit kan de positie van Nederlandse zuivel op de markt en in de samenleving versterken.
Wanneer moet dit toekomstbeeld werkelijkheid worden?	Binnen een generatie (2040) zou dit toekomstbeeld gerealiseerd moeten zijn.
Wat is de kern van het Commissie-advies voor 2025	De Commissie heeft 4 bouwstenen opgesteld voor een grondgebonden melkveehouderij in 2025: <ol style="list-style-type: none">1. Minimaal 65% van het eiwit in het rantsoen van de koe moet afkomstig zijn van eigen grond of de directe omgeving van de melkveehouder. Dat betekent dus dat elk melkveebedrijf grotendeels moet kunnen voorzien in zijn eigen eiwitbehoefte2. Om lokale ruwvoer-mestkringlopen te realiseren, kan een melkveehouder een buurtcontract afsluiten met een andere agrariër binnen een straal van 20 kilometer over de levering van voer en de afzet van mest. Alleen als de veehouder tenminste 50 procent van zijn ruwvoerbehoefte van eigen grond kan halen, is het mogelijk om een buurtcontract af te sluiten.3. Voor het grondgebonden karakter van een melkveehouderij is een voldoende grote huiskavel met gras nodig. Dit faciliteert weidegang en geeft een aantrekkelijk beeld van de melkveehouderij in het karakteristieke Nederlandse

	<p>cultuurlandschap. De veebezetting van een melkveebedrijf in 2025 mag niet meer dan 10 melkkoeien per hectare beweidbare huiskavel zijn.</p> <p>4. Door een hogere zelfvoorzieningsgraad in eiwit neemt de behoefte aan de import van eiwitrijke grondstoffen zoals soja en palmpitten sterk af. Dat betekent minder afhankelijkheid van de wereldmarkt en minder druk op natuur in Zuid-Amerika en Zuidoost-Azië. In 2025 dient de import van deze grondstoffen voor gebruik in melkveevoeders met 2/3 te zijn gedaald.</p>
Wie moet dit advies opvolgen?	De primaire verantwoordelijkheid om het advies in de praktijk te brengen, ligt bij LTO en NZO en de bij hun aangesloten melkveehouders en de zuivelbedrijven en ook de andere actoren in de zuivelketen. De Commissie roept de sector dan ook op om de adviezen snel en daadkrachtig te implementeren.
Waarom komt de Commissie niet met één kengetal die de grondgebondenheid bepaalt. Bijvoorbeeld aantal grootvee-eenheden (GVE's) per hectare of maximale melkproductie per hectare?	De Commissie heeft gekozen voor criteria die meerdere duurzaamheidsdoelen, positief ondersteunt zoals zorg voor de bodem, minder transport, bijdrage aan klimaatdoelen en biodiversiteit. Ook geven de gestelde criteria de ondernemer meer ruimte om zijn eigen bedrijfskeuzes te maken.
Wat houdt een buurtcontract in?	Een buurtcontract is een driejarige schriftelijke overeenkomst tussen een melkveehouder en een collega, binnen een straal van 20 kilometer van de eerstgenoemde melkveehouder, over de afname van gras, voedergewassen of veevoer en de plaatsing van dierlijke meststoffen. Op deze manier kunnen de ruwvoer-mestkringlopen zoveel mogelijk worden gesloten.
Wat is het verschil tussen een buurtcontract en een voer-mestcontract waar LNV geen voorstander van is	Bij de discussie over voer-mestcontracten die eerder speelde, kwam naar voren dat zeer intensieve bedrijven de mogelijkheid zouden moeten krijgen om het label grondgebondenheid te krijgen. Bij de buurtcontracten die de Commissie voorstelt ligt dat geheel anders. Het gaat hierbij om bedrijven die minimaal 50% van hun ruwvoerbehoefte van eigen grond kunnen betrekken en dan met buurtcontracten binnen een straal van 20 kilometer hun aanvullende ruwvoerbehoefte en hun mest afzetten.
Geldt de afstand van mestafzet binnen een straal van 20 km voor iedereen?	Voor biologische melkveebedrijven waar de afstand tot een biologische veehouder of akkerbouwer vaak groter is dan 20 kilometer adviseert de Commissie voor buurtcontracten voor dit type melkveebedrijven een overgangperiode in te stellen. Deze houdt in dat in een periode tussen nu en 2025 de afstand nog groter kan zijn dan 20 km maar wel kleiner dan 50 kilometer.
Hoe kunnen huiskavels groter worden gemaakt?	Met behulp van kavelruil, bedrijfsverplaatsing, wegnemen belemmeringen bestaande huiskavels, veetunneltjes etc.
Waarom komt de Commissie met een eigen invulling van het begrip grondgebondenheid? Er ligt toch al een definitie van het Netwerk Grondig?	De Commissie heeft kennisgenomen van de definitie van het Netwerk Grondig. De invulling van grondgebondenheid zoals de Commissie die voorstelt is bedoeld om een transitie in de gehele melkveehouderij te realiseren.

Heeft de Commissie bij de totstandkoming van haar advies met Netwerk Grondig gesproken?	Ja, Netwerk Grondig is één van de 21 stakeholders met wie we hebben gesproken. Een lijst van alle partijen waarmee we gesproken hebben, kunt u vinden in het rapport.
Waarom is een grondgebonden melkveehouderij belangrijk voor maatschappelijke waardering?	Het speelt in op de maatschappelijke wens om dichtbij, op een transparante en duurzame manier voedsel te produceren. Daarnaast is een grondgebonden melkveehouderij met koeien in de wei onderdeel van het karakteristieke Nederlandse cultuurlandschap.
Wat is het voordeel van een grondgebonden melkveehouderij voor natuur en milieu?	Een grondgebonden melkveehouderij zet een rem op verdere intensivering en zorgt dat koeien meer gras gaan eten in plaats van eiwitrijk krachtvoer. Dat draagt bij aan behoud van natuur en een gezonde leefomgeving hier in Nederland en elders in de wereld.
Wat is het economisch perspectief van een grondgebonden melkveehouderij?	In plaats van steeds meer melk te produceren tegen een steeds lagere kostprijs, is de uitdaging voor de Nederlandse melkveehouderij om de omslag te maken naar melk meer toegevoegde waarde. Met een grondgebonden melkveehouderij die inspeelt op duurzaamheidswensen vanuit de markt en maatschappij, kan de sector haar marktpositie versterken. Ook vermindert de afhankelijkheid van invoer van diervoedergrondstoffen met sterk fluctuerende prijzen.
Is het advies goed beschouwd structuurbeleid? Daar wel en daar geen melkveehouderij?	Het advies van de Commissie richt zich op de invulling van grondgebondenheid. Er is gekeken naar welke criteria voor individuele melkveebedrijven zouden moeten gelden. Wanneer een bedrijf binnen 20 kilometer voldoende zelfvoorzienend wordt voor ruwvoer en mestplaatsing dan is het grondgebonden. Het advies richt zich niet op de ruimtelijke ordening, maar slechts op de ruimtelijke component van individuele bedrijven.
Heeft het advies effect op de fraudegevoeligheid van het huidige beleid?	De criteria voor grondgebondenheid bevorderen dat melkveebedrijven zelf voorzien in de teelt van ruwvoer en de afzet van mest in de buurt van het bedrijf. Wanneer bedrijven op eigen grond kunnen voorzien in alle ruwvoer en mestplaatsing is de kans op fraude uitermate klein. Het is de verwachting dat met de gekozen criteria de druk op mestafzet ook afneemt. Een goede borging van het buurtcontract is daarbij essentieel
Wat voor effect heeft dit advies op de omvang van de (melk)veestapel?	De Commissie heeft de huidige regelgeving in de melkveehouderij als uitgangspunt genomen. De omvang van de melkveestapel is via fosfaatrechten op dit moment gemaximeerd. De mate waarin melkveehouders in staat zullen zijn om te voldoen aan de criteria beïnvloedt de omvang van de melkveestapel op het bedrijf van de melkveehouder.
Hoe past dit in het klimaatakkoord? Wat betekent dit voor uitstoot broeikasgassen?	Het landgebruik in de melkveehouderij, zowel direct op de bedrijven, als indirect via de aankoop van veevoerders, is een belangrijke factor in het effect van de melkveehouderij op klimaatverandering. Het advies betekent dat het gebruik van (blijvend) grasland in de melkveehouderij toeneemt. Dat kan een grotere vastlegging van koolstof in de bodem opleveren. Een vermindering van de import van eiwithoudende veevoergrondstoffen van buiten Europa draagt eveneens bij aan een vermindering van de emissies uit landgebruiksveranderingen. Wanneer in de rantsoenen in de melkveehouderij minder snijmais gebruikt zal worden, heeft dat een ongunstig effect op de uitstoot van

	broeikasgassen per kilogram melk. Naast dit advies zijn dus aanvullende mitigerende maatregelen nodig om de klimaatdoelen te realiseren.
Hoe past dit bij het advies van RLI over krimp veestapel om voldoende reductie broeikasgassen in NL te realiseren?	Dit is sterk afhankelijk van de aanpassingen die melkveehouders in landgebruik en voerverbruik realiseren om grondgebonden te worden. Er zijn voldoende mogelijkheden om bij te sturen via andere maatregelen, zo blijkt uit de verschillen tussen bedrijven.
Wat gaat er bovenwettelijk geregeld worden?	De Commissie roept de sector op om de adviezen snel en daadkrachtig te implementeren en om te zetten in privaatrechtelijke afspraken tussen boer en zuivelketen.
Wat betekent het advies voor mestverwerking?	In het advies is opgenomen dat alle melkveebedrijven in 2025 de mest plaatsen binnen 20 kilometer rondom het bedrijf. In de huidige situatie voldoen verreweg de meeste melkveebedrijven hier al aan. De geldende mestverwerkingsplicht wordt vooral verantwoord via vervangende verwerkingsovereenkomsten (VVO's). Enkele melkveebedrijven verwerken de mest op eigen bedrijf met als doel dat deze buiten Nederland geplaatst wordt. Deze bedrijven voldoen daarmee in 2025 niet aan het advies van de Commissie.
Wat betekent het advies voor mestvergisting?	Voor mestvergisting geldt dat het eindproduct (digestaat) gezien wordt als dierlijke mest. Hiervoor gelden dezelfde voorschriften als mest die niet vergist wordt.
Betekent het advies dat de melkveehouderij geen mestoverschot meer heeft?	Als alle melkveebedrijven in 2025 de geproduceerde mest binnen 20 kilometer van het bedrijf aanwenden is er voor de sector geen mestoverschot. Het is afhankelijk van de mestwetgeving of individuele bedrijven in 2025 geen mestoverschot meer hebben wanneer de criteria voor grondgebondenheid ingevoerd zijn.
Wat betekent het advies voor ammoniakemissie?	Een groter aandeel gras in het rantsoen zou kunnen leiden tot meer ammoniakemissie. Het is afhankelijk van de bedrijfsvoering of dit ook in de praktijk het geval is. Een groter aandeel beweidbare huiskavel kan weer leiden tot meer uren weidegang en daarmee wordt de ammoniakemissie per dier verminderd.
Heeft het advies ook invloed op jongvee?	Jongvee zal in de toekomst op het eigen bedrijf of in de buurt worden opgefokt. Dit heeft ook als voordeel dat de dieren vanaf hun geboorte gewend zijn aan dezelfde grondsoort en de daarmee samenhangende kwaliteit en samenstelling van gras en ruwvoer.
Vragen over mogelijke implicaties voor de melkveehouder	
Wat betekent uw advies voor melkveehouders?	Het advies houdt in dat melkveebedrijven grotendeels zelfvoorzienend moeten worden voor eiwit. Het merendeel van het voer moet in 2025 op of in de buurt van het bedrijf geteeld worden en ook de mest wordt binnen 20 kilometer geplaatst. Bovendien zorgen melkveehouders dat zij voldoende grasland rondom de stal beschikbaar hebben om op deze huiskavel te kunnen beweiden
Wat gaat het de melkveehouder kosten?	Het behoud van de concurrentiepositie van de Nederlandse melkveehouderij is een belangrijk aandachtspunt geweest bij het opstellen van het advies. Omdat de effecten op elk melkveebedrijf zeer sterk kunnen verschillen, is het berekenen van de exacte effecten voor

	een individuele melkveehouder niet mogelijk. Veel factoren hebben invloed op de kosten (en opbrengsten) op een melkveebedrijf.
Welke bedrijven moeten grote slagen maken?	Met name intensieve bedrijven die nu minder dan 50% van het benodigde ruwvoer van eigen land halen.
Hoeveel melkveebedrijven zijn al grondgebonden volgens uw definitie?	Op dit moment kan ongeveer de helft van de melkveebedrijven voor meer dan 65% eiwit van eigen land halen. Deze bedrijven zijn grondgebonden zonder gebruik te maken van buurtcontracten. Wanneer buurtcontracten ook meegenomen worden voor de bepaling van het aandeel eiwit van eigen land, zullen veel meer bedrijven kunnen voldoen. Het exacte aandeel is lastig te geven.
Is het voor alle melkveebedrijven mogelijk om te gaan voldoen aan uw voorgestelde invulling van grondgebondenheid?	Dat wordt waarschijnlijk lastig. Een beperkt aantal melkveebedrijven beschikt over onvoldoende grond op de plek waar zij nu gevestigd zijn. In combinatie met het kleine aandeel gras in het rantsoen van de koeien en de hoge veebezetting per hectare beweidbare huiskavel maakt dat het voor hen lastig zal zijn om de noodzakelijke aanpassingen voor 2025 te kunnen realiseren.
Hoeveel melkveehouders zullen volgens u in 2025 niet kunnen voldoen aan uw norm voor grondgebondenheid?	Op basis van de huidige cijfers is dat niet exact te bepalen. Veehouders hebben meerdere mogelijkheden om bij te sturen zodat het bedrijf grondgebonden kan worden. In Nederland is in principe voldoende landbouwgrond beschikbaar om binnen 20 kilometer rondom de bedrijven voldoende gras en voedergewassen te betrekken en mestplaatsing te realiseren.
Is er nog toekomst voor bedrijven die niet grondgebonden zijn?	Het is niet aan de Commissie om uitspraken te doen over de toekomst van niet-grondgebonden bedrijven. In het advies geeft de Commissie aan dat er flankerend beleid ingezet zou moeten worden om bedrijven grondgebonden te maken.
Vindt u dat er een warme sanering moet komen voor bedrijven die niet in staat zijn grondgebonden te worden?	Door de inzet van de sector, de melkveeouders en door flankerend beleid kan het overgrote deel van de sector grondgebonden worden. Bovendien is er een tijdlijn tot 2025, waardoor melkveeouders in kunnen spelen op de criteria. Het is aan de sector en de beleidsmakers hoe er omgegaan moet worden met bedrijven die in 2025 niet grondgebonden zijn.
Worden melkveebedrijven met weinig grond acuut minder waard?	Het advies gaat over de invulling van grondgebondenheid in 2025. In de tussenliggende periode kunnen bedrijven zelf aan de slag met realisatie daarvan, waardoor er geen directe prijseffecten op landbouwgrond verwacht worden.
Verwacht de Commissie een verhuizing van fosfaatrechten van Zuid en Oost naar Noord?	De Commissie heeft samen met Wageningen Economic Research een verkenning uitgevoerd naar de regionale effecten die het gevolg van het advies zouden kunnen zijn. Uit deze verkenning blijkt dat in alle regio's er voldoende landbouwgrond beschikbaar is om te voldoen aan de criteria voor grondgebondenheid. De regio's Noord en West is het aandeel eiwit van eigen land op dit moment hoger dan in de regio's Oost en Zuid. Overigens zijn de verschillen tussen bedrijven binnen deze regio's groter dan de verschillen tussen de regio's zelf.
Hoe zwaar telt de samenwerking met een akkerbouwer mee in het grondgebonden zijn van de melkveehouderij?	Om voer-mestkringlopen op lokaal niveau te sluiten is het cruciaal dat akkerbouwers en melkveeouders samen gaan werken, ter wederzijds voordeel.

<p>Hoe kan ik zien of mijn bedrijf al in de buurt van de doelstelling van 65% eiwit zit?</p>	<p>In het dashboard van de kringloopwijzer is het kengetal eiwit van eigen land zichtbaar gemaakt.</p>
<p>Is er voldoende grond in Nederland beschikbaar voor melkveehouders om de doelen te kunnen halen?</p>	<p>Gemiddeld genomen zou er voldoende grond beschikbaar moeten zijn. Echter, lokale omstandigheden en bedrijfsverschillen hebben ook invloed op de beschikbare grond.</p>
<p>Ik heb een maïs voor mest afspraak. Past dat straks in het buurtcontract?</p>	<p>De bedoeling van het buurtcontract is dat het bijdraagt aan een percentage (65%) eiwit van eigen land. Het is dus sterk afhankelijk van de eiwit behoefte van uw veestapel of dit voor u ook in de toekomst interessant blijft.</p>